

ISSN (ONLINE): 2518-1971

НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ

Bulgaria

Albania

Hungary

Romania

Poland

Moldova

Slovakia

Serbia

Ukraine

Czech Republic

24` 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ

Електронне наукове фахове видання

Випуск 1 (24) 2020

Дніпро

2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Верхоглядова Наталя Ігорівна, доктор економічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Заступник головного редактора:

Коваленко-Марченкова Євгенія Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Члени редакційної колегії:

Каховська Олена Володимирівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Кононова Ірина Володимирівна, доктор економічних наук, доцент, директор ТОВ «ВГВ Естейт».

Попова Вікторія Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Спірідонова Кіра Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Фісуненко Павло Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва, декан економічного факультету Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Inna Stecenko, D.Sc. (Economics), Professor, Vice Rector for Research and Development, Baltic International Academy (Riga, Latvia).

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 16 травня 2016 № 515 (Додаток 12).

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
(Протокол № 7 від 26 лютого 2020 р.)**

Сайт електронного видання: www.easterneurope-ebm.in.ua

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу:
<https://doi.org/10.32782/easterneurope>

Електронне наукове фахове видання

СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ

Випуск 1 (24) 2020

Коректура • *Л.М. Петрушевський*

Комп'ютерна верстка • *В.О. Удовиченко*

Засновник видання:

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Адреса редакції: 49600, м. Дніпро,

вул. Чернишевського, 24-а

Телефон: +38 (063) 051 91 37

Веб-сайт журналу: www.easterneurope-ebm.in.ua

E-mail редакції: editor@easterneurope-ebm.in.ua

ЗМІСТ

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Косіченко І.І. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СЕГМЕНТ КОНСАЛТИНГУ ЯК ЛІДЕР У СТРУКТУРІ СВІТОВОГО КОНСАЛТИНГОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ.....	3
Любчик К.Л. МЕХАНІЗМИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО МЕДІАСЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ДІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС.....	9
Nikitina Alina, Abraimova Anna, Shalaieva Anastasiia ANALYSIS OF SMALL BUSINESS ROLE IN THE ECONOMY OF UKRAINE IN GLOBALIZATION: PROBLEMS AND WAYS OF IMPROVEMENT.....	16
Нікітіна А.В., Стулиус К.М., Сайдалієва Л.Ю. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	24
Приятельчук О.А. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УКРАЇНІ.....	30
Яровенко Т.С., Дон О.Д., Федоров Г.А. УРБАНІЗАЦІЯ ТА АГЛОМЕРАЦІЯ ЯК СУЧАСНІ СВІТОВІ ПРОЦЕСИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	38
Яровенко Т.С., Мазур Ю.М. ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	46

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Длугопольський О.В., Коровицька О.А. ЕМПІРИЧНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ.....	54
Кушніренко О.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ.....	64
Романко О.П. ДІАГНОСТУВАННЯ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	71
Сенишин О.С. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДНОГО ДОВКІЛЛЯ.....	79
Січка І.І. ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	88

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Акіменко А.А., Деркач О.Г. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ЯСНОГОРОДСЬКОЇ ПЛЕМІННОЇ СТРАУСИНОЇ ФЕРМИ).....	93
Вареник В.М., Борулько Б.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	100

Коваленко В.С., Маркова С.В., Чкан А.С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕРСОНАЛУ У СФЕРІ МАЛОГО БІЗНЕСУ	106
Коваленко-Марченкова Є.В., Лисенко Ю.О. МЕХАНІЗМ ІРО ЯК СПОСІБ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	116
Ноняк М.В. ОСОБЛИВОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	121
Полятикіна Л.І. ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ БАНКАМИ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	127
Пугачевська К.Й., Лизанець А.Г., Полянська В.Е. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ.....	132
Разумова Г.В., Гнатченко О.В. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ РЕКЛАМИ НА СПОЖИВАЧА.....	138
Решетова І.О., Чередник О.В. ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРАЦІ ВИКЛАДАЧА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	145
Рижик І.О., Глебова А.О., Синягівська В.С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ.....	152
Танасійчук А.М., Сіренко С.О., Пневський В.В. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БРЕНДУ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ.....	161
Шинькович А.В. СЦЕНАРІЇ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ АГРОФОРМУВАННЯМИ.....	168
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Кожухівська Р.Б. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЮ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ.....	175
Нікітіна А.В., Щетініна С.Є., Ткаченко А.С. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	180
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Петровська О.М., Бендяк А.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ШЛЯХІВ ПІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ ЛОГІСТИЧНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ.....	185
Тернопільська В.І., Бакуліна О.С. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	191
Хім М.К., Корецька Т.М. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	195
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Бєляєва І.П. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ.....	202
Бидик А.Г. ОСНОВНІ УЧАСНИКИ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ОБ'ЄКТОМ ЯКОЇ Є ЯКІСТЬ І БЕЗПЕЧНІСТЬ АГРАРНОЇ ТА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	209
Нікітішин А.О. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	215

Остапенко А.С., Повод Т.М. УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА МИТНИМИ РИЗИКАМИ В ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	221
Святенко С.В., Потапчук А.В. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ АТ «КБ «ПРИВАТБАНК».....	229
Швець Н.Р., Полагнин Д.Д. ВИБІР РЕЖИМІВ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УМОВАХ МІНЛИВОСТІ МОНЕТАРНОЇ СФЕРИ.....	238

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Гриліцька А.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТІВКОВИХ І БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	245
Сторожук Т.М., Пастух Д.Л., Малинич Н.В. ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇЇ РОЛЬ ДЛЯ ВНУТРІШНІХ КОРИСТУВАЧІВ.....	252

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Горбачук В.М., Дунаєвський М.С., Сирку А.А. СУЧАСНІ ПИТАННЯ ГЕНЕРУВАННЯ ТА НАКОПИЧЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В ЕНЕРГОСИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	260
Кононова І.В. РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ЯК КАТЕГОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	269

CONTENTS

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Kosichenko Irina EUROPEAN CONSULTING SEGMENT AS A LEADER IN THE STRUCTURE OF THE WORLD CONSULTING SERVICES MARKET.....	3
Lyubchik Katerina MECHANISMS OF DIVERSIFICATION OF THE UKRAINIAN MEDIA SECTOR IN THE CONTEXT OF THE ACTION OF THE ASSOCIATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU.....	9
Nikitina Alina, Abraimova Anna, Shalaieva Anastasiia ANALYSIS OF SMALL BUSINESS ROLE IN THE ECONOMY OF UKRAINE IN GLOBALIZATION: PROBLEMS AND WAYS OF IMPROVEMENT.....	16
Nikitina Alina, Stulyus Kateryna, Saidalieva Lailo WAYS TO IMPROVE THE INVESTMENT CLIMATE OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF DEVELOPING INTEGRATION PROCESSES.....	24
Pryiatelchuk Olena THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON HR MANAGEMENT IN UKRAINE.....	30
Yarovenko Tetiana, Don Olha, Fedorov Hennadii URBANIZATION AND AGGLOMERATION AS MODERN WORLD PROCESSES OF ECONOMIC DEVELOPMENT	38
Yarovenko Tetiana, Mazur Yuliia QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION, AS A BASIS FOR THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY.....	46

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Dluhopoldkyi Oleksandr, Korovytska Olha EMPIRICAL CRITERIA FOR EVALUATION THE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY POLICY.....	54
Kushnirenko Oksana IMPROVING THE MECHANISM OF THE BUSINESS PROCESS MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF INCREASING TECHNOLOGY CHALLENGES.....	64
Romanko Olha DIAGNOSING THE INFLUENCE OF ECONOMIC FACTORS ON THE COMPETITIVENESS OF THE NATIONAL ECONOMY.....	71
Senyshyn Oksana MAIN PROVISIONS OF STATE POLICY IN THE SPHERE OF ENVIRONMENTAL PROTECTION.....	79
Sichka Ivan FEATURES OF INSURANCE OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN UKRAINE.....	88

ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Akimenko Anastasiia, Derkach Oxana METHODICAL APPROACHES TO ASSESSING MARKETING ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	93
Varenyk Victoria, Borulko Bogdan IMPROVEMENT OF THE REVENUE FORMATION MANAGEMENT IN COMMUNAL ENTERPRISES.....	100
Kovalenko Vladislav, Markova Svitlana, Chkan Anna PECULIARITIES OF FORMATION OF PERSONNEL' COMPETENCE IN SMALL BUSINESS.....	106
Kovalenko-Marchenkova Yevheniia, Lysenko Yuliia IPO MECHANISM AS A METHOD OF MANAGING ENTERPRISE PROFIT.....	116

Noniak Mykhailo FEATURES AND CRITERIA FOR ASSESSMENT OF MANAGEMENT DEVELOPMENT OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES.....	121
Poliatykina Larysa THE PROBLEMS OF LENDING BY BANKS FOR AGRO-INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE.....	127
Pugachevska Kateryna, Lyzanets Anzhela, Polyanska Victoriia PECULIARITIES OF PRODUCT PROMOTION ON INTERNATIONAL MARKETS.....	132
Razumova Hanna, Gnatchenko Olena PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF THE INFLUENCE OF ADVERTISEMENT ON THE CONSUMER.....	138
Reshetova Iryna, Cherednyk Olena DEFINITION OF OBJECTS OF TEACHER'S QUALITY OF WORK MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	145
Ryzhyk Irina, Glebova Alla, Sinyagivska Victoria FEATURES OF FORMATION OF BUSINESS PROCESSES MANAGEMENT MODEL OF SERVICE ENTERPRISE	152
Tanasiichuk Alona, Sirenko Svitlana, Pnevskiy Vladislav FORMATION OF A BRAND PROMOTION STRATEGY USING DIGITAL MARKETING.....	161
Shinkovich Andriy STRATEGIC DEVELOPMENT STRATEGIC ORGANIZATION AND INFORMATION SUPPORT FOR AGRICULTURAL MANAGEMENT.....	168
DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY	
Kozhukhivska Raisa THE MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS OF THE TOURIST DESTINATION.....	175
Nikitina Alina, Shchetinina Svitlana, Tkachenko Anastasia FOREIGN INVESTMENTS IN THE ECONOMY OF REGIONS OF UKRAINE.....	180
DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS	
Petrovskaya Oksana, Bendiak Anna OPTIMIZATION OF WAYS FOR SELECTION OF LOGISTICS COMPANIES 'PERSONNEL IN UKRAINE.....	185
Ternopil'ska Valentina, Bakulina Oksana CURRENT SOCIAL POLICY ISSUES IN UKRAINE.....	191
Khim Mariia, Koretska Tetyana INFORMATION AND COMMUNICATION MECHANISMS IN PUBLIC ADMINISTRATION.....	195
MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Belyaeva Irina CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS THE SECURITIES MARKET OF UKRAINE.....	202
Bydyk Alla THE MAIN PARTICIPANTS OF THE SYSTEM OF TECHNICAL REGULATION OF THE OBJECT OF WHICH IS A QUALITY OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS.....	209
Nikitishin Andriy METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF TAX REGULATIONS.....	215
Ostapenko Alina, Povod Tatyana EFFICIENCY AND CUSTOMS RISK MANAGEMENT IN LOGISTICS FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES.....	221

Sviatenko Sergey, Potapchuk Alyona THE ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF JSC CB «PRIVATBANK» ASSETS AND LIABILITIES MANAGEMENT	229
---	------------

Shvets Natalia, Polagnyn Dmytro SELECTION OF FOREIGN EXCHANGE RATE MODES IN THE CONDITIONS OF THE MONETARY SPHERE.....	238
---	------------

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Grylitska Anzhela SPECIFICS OF ACCOUNTING AND CONTROL OF CASH AND NON-CASH PAYMENTS: THEORETICAL ASPECT.....	245
---	------------

Storozhuk Tetiana, Pastukh Daria, Malynych Natalia INFORMATION FUNCTION OF ACCOUNTING AND ITS ROLE FOR INTERNAL USERS.....	252
---	------------

MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

Gorbachuk Vasyl, Dunaievskyi Maksym, Syrku Andrii THE MODERN ISSUES OF ELECTRIC ENERGY GENERATION AND STORAGE IN THE POWER GRID OF UKRAINE.....	260
--	------------

Kononova Iryna REGIONAL SOCIO-ECONOMIC SYSTEM AS A CATEGORY OF ECONOMIC RESEARCH.....	269
--	------------

СЦЕНАРІЇ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ АГРОФОРМУВАННЯМИ

STRATEGIC DEVELOPMENT STRATEGIC ORGANIZATION AND INFORMATION SUPPORT FOR AGRICULTURAL MANAGEMENT

Шинькович А.В.

аспірант кафедри бухгалтерського обліку,
Вінницький національний аграрний університет

Shinkovich Andriy

PhD student of accounting department,
Vinnitsia National Agrarian University

У статті розглянуто змістове наповнення та уточнено сутнісні характеристики сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями, визначено мету, завдання й принципи їх розроблення. Обґрунтовано складники та етапи розроблення, виявлено особливості та доведено необхідність стратегічного взаємоузгодження сценаріїв; окреслено переваги та практичну значущість використання сценарного підходу до стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями. Аргументовано, що використання технологій сценарного підходу є найбільш потужним інструментом виявлення стратегічних зон управління ризиками і використання можливостей для агроформувань, що сприяє встановленню гармонійних взаємодій.

Ключові слова: організаційно-інформаційне забезпечення, сценарний підхід, антикризове управління, сценарії, агроформування.

В статье рассмотрено содержательное наполнение и уточнены существенные характеристики сценариев стратегического развития организационно-информационного обеспечения антикризисного управления агроформированиями, определены цели, задачи и принципы их разработки. Обоснованы составляющие и этапы разработки, выявлены особенности и доказана необходимость стратегической взаимоувязки сценариев; определены преимущества и практическая значимость использования сценарного подхода к стратегическому развитию организационно-информационного обеспечения антикризисного управления агроформированиями. Аргументировано, что использование технологий сценарного подхода является наиболее мощным инструментом выявления стратегических зон управления рисками и использования возможностей для агроформирований, что способствует установлению гармоничных взаимодействий.

Ключевые слова: организационно-информационное обеспечение, сценарный подход, антикризисное управление, сценарии, агроформирования.

The article deals with the substantive content and specifies the essential characteristics of strategic development scenarios of organizational and information support of the crisis management of agricultural formations, defines the purpose, objectives and principles of their development, substantiates the components and stages of development, identifies the features and proves the need for strategic reconciliation of practice scenarios. scenario approach to strategic development of organizational and information support of crisis management board of agricultural companies. It is argued that the use of scenario-based technologies is the most powerful tool for identifying strategic risk management areas and utilizing opportunities for agro-formations, which helps to establish harmonious interactions between individual structural units to reach a new quality of strategic development of organizational and information support and allows to solve the following issues: allows to consider all possible risks and threats and identify effective measures; enables you to act quickly and decisively and dramatically reduce response and adaptation time; contributes to the detection of imbalances and information asymmetries that distort the crisis management of agricultural formation; Helps agricultural companies manage uncertainty by modeling alternatives; allows to detect inhibiting internal and external factors; provides an up-to-date dynamic of organizational change; allows to substantiate

and adopt strategic decisions of anti-crisis management of agroforming at a new quality level; expands horizons of agro-forming opportunities; promotes decentralization of crisis management of agricultural companies; allows to predict the consequences of future processes and to identify the main directions of possible developments; promotes clear segmentation of events by time shades; forms an information platform for forecasting; provides consideration of the individual features of the functioning of each agro-formation, which allows to segment the activities into groups depending on the type of their reaction to the crisis and the level of effectiveness of their actions.

Key words: *organizational and information support, scenario approach, crisis management, scenarios, agro-formation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Конкурентні умови функціонування агроформувань формують принципово нові реалії зовнішнього середовища, якому притаманні невизначеність та кризові дисбаланси. Як підтверджують статистичні дані, більшість агроформувань відчуває вплив кризи, понад третина з них перебуває у кризовому стані, тобто можуть бути банкрутами. Це пояснюється тим, що на практиці агроформування передусім займаються розв'язанням поточних питань, пов'язаних із ресурсним забезпеченням, а стратегічні проблеми організаційно-інформаційного забезпечення їх антикризового управління залишаються поза увагою. Водночас об'єктивне існування суперечливого впливу домінуючих тенденцій, системних кризових процесів, погіршення ринкової кон'юнктури, надмірний податковий тиск, скорочення інвестицій змушують розробляти особливі управлінські інструменти, які забезпечують своєчасну адаптацію, виживання й розвиток агроформування. Одним із таких управлінських інструментів вважається використання сценарного підходу, який передбачає розгляд великого розмаїття альтернатив, що забезпечує пошук оптимальних співвідношень між субсистемами організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями та їх стратегічну зорієнтованість. Необхідність вирішення теоретичних та прикладних аспектів означеної проблеми зумовлює актуальність та значущість даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Розкриттю сутності стратегічного розвитку, сценарного підходу та антикризового управління присвячено чимало вагомих наукових праць таких відомих учених, як: Д. Аакер, І. Ансофф, Е. Альтман, О. Ареф'єва, W.L. Brockhaus, А. Баклі, О. Білорус, У. Бівер, Р. Bourgeois, В. Василенко, Л. Вдовенко, О. Гудзь, О. Гук, П. Друкер, Й. Завадський, Дж. Еванс, Р. Келлер, Г. Калетник, Л. Лігоненко, D. Loveridge, В. Луцяк, В. Мазур, О. Мельник, J.F. Mickelsen, Н. Правдюк, О. Польова, С.М. Christensen, І. Свиноус, С. Смерека, О. Скібіцький, А. Томпсон, Р. Таффлер, О. Терещенко, А. Шегда, З. Шершньова, М. Шкільняк, О. Щербина, Н. Шматько, Л. Чорна та ін. Віддаючи належне їхнім пропозиціям, зауважимо, що питання сценарного підходу до стратегічного

розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями та обґрунтування складників і типів сценаріїв, визначення особливостей та етапів їх розроблення досі залишаються осторонь наукових дискусій й недостатньо опрацьовані у науковому та прикладному форматі, що підтверджує актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є розгляд змістового наповнення та уточнення сутнісних характеристик сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями; визначення мети, завдань і принципів їх розроблення; обґрунтування складників та етапів розроблення; виявлення особливостей та доведення необхідності стратегічного взаємозгодження сценаріїв; окреслення переваг та практичної значущості використання агроформуваннями сценарного підходу до стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення їх антикризового управління.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Н.Л. Правдюк та Т.М. Корпанюк обґрунтовують, що «з початку нового століття в аграрній сфері спостерігаються глибокі соціально-економічні зміни, зумовлені як світовими процесами інтернаціоналізації й глобалізації, так і переходом до ринкових умов господарювання. Непередбачувані наслідки лібералізації цінової політики, втрата міжгалузевих зв'язків, низька ефективність економічної діяльності, зниження керованості, дефіцит мотивації поступу підприємницької активності та аграрного бізнесу, криза збуту, відчутні структурні асиметрії – це ще не весь перелік негативних наслідків аграрних реформ» [5]. До ключових чинників, що зумовлюють виникнення проблем організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління у діяльності агроформувань слід віднести: недостатню результативність антикризового управління через велику розгалуженість та бюрократичність організаційної структури; повільність реагування й адаптації до прояву ризиків та загроз; повільне впровадження організаційних перетворень; низький рівень інформатизації бізнес-процесів; неефективну систему мотивації персоналу; великий обсяг інформаційних потоків та наявність «інформаційного шуму», неефективні інформаційно-комунікаційні взаємодії та ланцюги тощо; низький рівень стра-

тегічної зорієнтованості. Г.М. Калетнік слушно зауважує, що «не одержана вчасно інформація або її відсутність можуть стати основою краху не тільки запланованих заходів, а навіть фірми, наслідки цього можуть бути катастрофічними» [3]. Для розв'язання означених проблем необхідно підтримувати на належному рівні стратегічний розвиток організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями.

Спочатку розглянемо сутність стратегічного розвитку, оскільки «довгостроковий розвиток бізнес-середовища та адаптація до змін в оточенні можливі тільки із застосуванням стратегічного підходу до діяльності вітчизняних підприємств» [7].

О.М. Тридід стверджує, що «будь-які трансформаційні процеси на підприємстві можуть бути розглянуті як процеси розвитку. У стратегічному аспекті до розвитку слід відносити: традиційні інноваційні процеси, поєднані в програми розвитку; зростання підприємства; реінжиніринг бізнес-процесів підприємства; процеси реструктуризації та приватизації підприємств; процеси кризового розвитку й антикризового управління розвитком підприємства» [9, с. 82]. Л. Довгань відзначає, що «стратегічний розвиток – це довготерміновий, якісно визначений напрям розвитку організації, спрямований на закріплення її позицій, задоволення потреб споживачів та досягнення поставлених цілей» [2, с. 24]. Водночас М.В. Хацер окреслює стратегію розвитку як «генеральну комплексну програму дій, виражену як у кількісній, так і в якісній формах, які дають чітке уявлення про майбутні параметри розвитку з урахуванням поставлених цілей та ресурсів, необхідних для їх досягнення» [11, с. 110]. Ч. Хілл визначає стратегію, як «... інтеграцію низки дій, які розробляються для підтримання стійких переваг над конкурентами» [12, с. 15]. А. Томпсон уважає, що «...стратегія – це специфічний управлінський план дій, спрямованих на досягнення встановлених цілей. Вона визначає, як організація функціонуватиме та розвиватиметься, а також яких підприємницьких, конкурентних і функціональних заходів і дій буде вжито для того, щоб організація досягла бажаного стану...» [13, с. 42]. І. Ансофф стверджує, що «...за своєю сутністю стратегія є переліком правил для прийняття рішень, якими організація користується у своїй діяльності...» [1, с. 27]. Р. Румельт стверджує, що «стратегія є набором послідовних аналітичних заходів, концепцій, методик, аргументів та дій, що покликані знайти таке рішення проблеми, яке дасть змогу серйозно вплинути на ситуацію та виправити її» [6, с. 18]. У площині антикризового управління стратегія визначається як «інструмент вирішення підприємством суперечності між наростанням впливу кризоутворюючих чинників за умов розгортання кризового стану та обмеженістю ресурсів, які означене підприємство здатне мобілізувати задля протидії кризі» [8, с. 216].

Узагальнюючи наведені визначення, доходимо висновку, що сутність стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями полягає у підтримці розроблення управлінських рішень щодо майбутніх адаптаційних можливостей шляхом застосування стратегічного набору з метою досягнення визначеної мети і генерування конкурентних переваг та унікальних компетентностей щодо своєчасної реакції і відповідної адаптації до несподіваних трансформацій економічного простору. Ухвалення дієвих антикризових рішень вимагає розгляду сукупності сценаріїв майбутнього розвитку подій.

Науковці пропонують різні трактування сценарію. «Сценарії виступають гіпотетичними стратегіями, завдяки яким підприємство може підготуватися до різних негараздів майбутнього, заготовивши заздалегідь ресурси для можливих незвичайних подій» [10, с. 21]. Тобто всім сценаріям притаманні певні базові припущення щодо умов, ризиків, загроз та чинників впливу. Фактично сценарії – це інструмент майбутнього, в епоху, коли традиційні методи не працюють. Цікаво, що сценарії почали активно використовувати в практиці антикризового управління у відповідь на нездатність прогнозів передбачати несподівані кризи та економічні невдачі, динамізм та невизначеність умов навколишнього середовища. Прогнози приховують загрози, а сценарний підхід дає змогу передбачити ризики та управляти ними за несподіваного розвитку подій й визначати основні рушійні сили для адаптації та виживання.

Значна невизначеність різнопланового впливу чинників зумовлює доцільність розроблення декількох альтернативних сценаріїв, що відображає «вікно можливостей» агроформування. Тому сценарний підхід через необхідність прогнозування певних обмежень та взаємодій субсистем організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями можна окреслити як підхід, що передбачає багатоаспектні прогностичні оцінки та врахування інтересів різних контактних аудиторій. Його доцільно використовувати як надійний індикатор «раннього попередження», що своєчасно сигналізуватиме про загрози та ризики у стратегічній перспективі.

Сутнісними характеристиками сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями можна вважати: обмеженість за строками здійснення; звужену функціонально-цільову спрямованість; вимірність наслідків та результатів; ієрархічність та пріоритетність сценаріїв; підвищені вимоги до результативності; максимальну зорієнтованість на внутрішні можливості та резерви; винятково адаптивний характер.

Розроблення сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління в агроформуваннях має здійснюватися ще за латентних симптомів кризи на тлі деформаційних процесів та кризових явищ. Метою формування сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями вважаємо раннє попередження, адаптацію і дієве реагування на ризики та загрози, підготовку до кризових проявів без зниження його ризикозахищеності та конкурентоспроможності.

Досягнення визначеної мети передбачає реалізацію низки основних завдань формування сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління в агроформуваннях: перманентний моніторинг умов функціонування агроформування; систематичне оцінювання ризиків та загроз і прогнозування їхнього руйнівного впливу; швидке ухвалення антикризових заходів; визначення сильних і слабких сторін агроформування перед загрозою настання кризових явищ; підвищення продуктивності праці; ідентифікацію рівня ризикозахищеності агроформування; забезпечення підвищення прибутковості; виявлення резервів та можливостей агроформування; розроблення ефективних програм раннього попередження; оптимізацію комунікаційної мережі; оптимізацію організаційної структури; впровадження системи раннього упередження та реагування; запровадження енергоощадного виробництва; розроблення заходів щодо мінімізації ризиків; контроль над бізнес-ланцюгами та взаємодіями; моніторинг витрат; розроблення прогнозів у різних часових горизонтах; визначення ринкових тенденцій; диверсифікацію діяльності; активізацію інноваційної діяльності.

Принципи розроблення сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями передбачають: структурування мети і завдань розвитку; орієнтацію на стратегічну ризикозахищеність агроформування; визначення дій та заходів, що забезпечать досягнення мети; визначення центральних проблем; обмеженість можливих альтернатив розвитку 4–5 варіантами; чітко визначені часові контури; постійну адаптацію до змін внутрішнього та зовнішнього середовища; інтерпретацію сценаріїв розвитку з урахуванням обмежень і перешкод; комплексність розроблення; простоту та доступність сприйняття сценаріїв; узгодженість та інтерактивність стратегічних рішень; урахування інтересів різних контактних аудиторій; оцінку можливих наслідків; конкретність, вимірюваність, реалістичність сценаріїв.

Антикризове управління агроформуваннями є досить складним і розгалуженим, оскільки агроформування мають багато структурних оди-

ниць і, відповідно, чисельні комунікаційні взаємодії, тому й організаційно-інформаційне його забезпечення має різноманітні функціональні підсистеми. Деякі учені відзначають «поліфункціональність стратегічних рішень», тобто стратегічні рішення зорієнтовані на всі функціональні сфери агроформування (від виробничої, фінансової до організаційної культури). У цьому контексті слушною є позиція Б. Карлофа, який стверджує, що «незалежне формування функціональних стратегій – недоопрацьована сфера ділового менеджменту, де, можливо, приховані величезні резерви ефективності. Приділяючи належну увагу функціональній стратегії, можна більш результативно впливати як на величину внеску певного функціонального підрозділу в загальну справу, так і на величину витрат на фінансування цього підрозділу» [4, с. 126].

Підтримуючи таку позицію, ми визначаємо, що ключовими функціональними складниками сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями є сценарії організаційного, інформаційного, комунікаційного, програмно-технологічного, нормативно-регламентного, обліково-аналітичного та компетентнісного розвитку. Саме такий пул сценаріїв забезпечить досить імовірний спектр результатів. Зважаючи на необхідність урахування принципу обмеженості можливих альтернатив розвитку 4–5 варіантами, вважаємо, що основними видами цих функціональних сценаріїв мають бути інерційний, реактивний, превентивний та проактивний.

Уважаємо, що розроблення сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями – це креативний процес, який не може бути надто формалізованим, оскільки залежно від конкретних особливостей кризових процесів, наявних інформаційно-комунікаційних комбінацій, компетентностей експертів, організаційної культури агроформування, вибраних критеріїв тощо формуватимуться методика і тип сценарію. Проте наведемо найбільш можливі етапи розроблення сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями:

формування мети й **визначення ключових напрямів** стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями;

визначення критеріїв та індикаторів оцінювання сценаріїв;

визначення завдань, методів і способів здійснення діагностики внутрішнього і зовнішнього середовища агроформування;

визначення інформаційних даних та їхніх джерел;

моніторинг, оцінка та підготовка прогнозів щодо тенденцій зовнішнього середовища та

ступеня загроз і ризиків для функціонування агроформування;

здійснення SWOT-аналізу агроформування;
вивчення взаємодій та інформаційно-комунікаційних ланцюгів між структурними одиницями та контактними аудиторіями;

оцінка інформаційних потреб та компетенцій агроформування;

встановлення часових та ресурсних обмежень;

розгляд можливих стратегічних альтернатив та їх **ранжування за значимістю результатів та ступенем невизначеності**;

визначення рушійних сил;
розроблення відповідних антикризових заходів та плану дій;

проведення стратегічних змін;
контроль та оцінка імплементації вибраного сценарію;

виявлення проблем у взаємоузгодженні дій;
здійснення коригуючих заходів.

У практиці агроформувань не може використовуватися єдиний підхід до розроблення сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління. Кожне агроформування унікальне, має різну антикризову спроможність та різні резерви й адаптаційні можливості щодо імплементації антикризових заходів. Вибір сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління має враховувати такі особливості функціонування агроформування: галузеву специфіку; організаційну структуру; розміри та територіальну розгалуженість; рівень залежності від природно-кліматичних чинників; складність проблем матеріально-технічного забезпечення; компетентності персоналу; рівень взаємодій із партнерами та конкурентами; складність технологічних процесів; конкурентну позицію; фінансові можливості; організаційну поведінку; розвиток інформаційно-комунікаційних ланцюгів.

Сценарії стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління можуть розроблятися для різних ієрархічних управлінських рівнів та за окремими функціональними підсистемами й структурними одиницями агроформування, тобто за допомогою розробленого концептуального підходу формується пул сценаріїв. Пул сценаріїв доцільно формувати з використанням матричного підходу та штучних нейронних мереж на основі програми MATLAB та Neural Network Toolbox, що дасть змогу прогнозувати ключові індикатори та прослідкувати коливання інтенсивності впливу змінних. Після формування пулу сценаріїв необхідно здійснити відповідне стратегічне взаємоузгодження. Стратегічне взаємоузгодження забезпечує поєднання та органічну конфігурацію підсистем стратегічних рішень, бізнес-взаємодій, інформаційно-комунікаційних ланцюгів та організаційну поведінку

з компетенціями так, що вони формують єдине утворення, яке генерує синергійний ефект та сприяє досягненню стратегічної мети антикризового управління. Тобто стратегічне взаємоузгодження – це узгодження мети, завдань і засобів та інструментів їх досягнення між функціональними підсистемами та структурними одиницями агроформування шляхом вибору та фільтрації відповідних складових сценаріїв, які оптимально відповідають меті антикризового управління та особливостям функціонування агроформування й реаліям внутрішнього і зовнішнього середовища.

Після відповідного стратегічного взаємоузгодження слід перейти до розроблення заходів упровадження вибраного сценарію стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління в діяльність агроформування.

Використання технологій сценарного підходу сприяє встановленню гармонійних взаємодій між окремими структурними одиницями для виходу на нову якість стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення та:

сприяє мінімізації негативних наслідків організаційних перетворень;

забезпечує менеджмент масивом інформаційних даних, що слугують підґрунтям для ухвалення адекватних антикризових рішень;

дає змогу врахувати всі можливі ризики й загрози та визначити ефективні заходи;

дає змогу діяти швидко і рішуче та помітно скоротити час на реагування та адаптацію;

сприяє виявленню дисбалансів та інформаційної асиметрії, що деформують антикризове управління агроформуваннями;

допомагає агроформуванням керувати невизначеністю шляхом моделювання альтернатив;

дає змогу виявити гальмуючі внутрішні та зовнішні чинники;

забезпечує впровадження контрольних заходів щодо стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями;

сприяє виявленню внутрішніх і зовнішніх чинників погіршення антикризового управління агроформуваннями;

дає змогу розробити заходи щодо модернізації організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями;

забезпечує випереджальну динаміку організаційних змін;

сприяє формуванню програми гармонізації організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями;

дає змогу обґрунтувати та ухвалити стратегічні рішення антикризового управління агроформуваннями на якісно новому рівні;

сприяє ефективній діагностиці критичних чинників успіху;

забезпечує врахування індивідуальних особливостей функціонування кожного агрофор-

мування, що дає змогу здійснити сегментацію заходів на групи залежно від типу їх реакції на кризу та за рівнем результативності їхніх дій;

розширює горизонти можливостей агроформування;

сприяє децентралізації антикризового управління агроформуваннями,

дає змогу спрогнозувати наслідки майбутніх процесів та розпізнати основні напрями можливого розвитку подій;

сприяє чіткій сегментації заходів за часовими відтинками;

формує інформаційну платформу для розроблення прогнозів;

сприяє нарощенню взаємодій щодо посилення антикризової спроможності агроформування;

дає змогу здійснювати оцінку заходів відповідно до різних альтернатив;

допомагає усвідомленню персоналом корпоративних цінностей;

сприяє прогнозуванню можливих наслідків імплементації управлінських антикризових рішень та заходів.

Сценарії стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління слід уважати найбільш потужним інструментом виявлення стратегічних зон управління ризиками і використання можливостей для агроформувань.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У статті розглянуто змістове наповнення та уточнено сутнісні характеристики сценаріїв стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями, визначено мету, завдання й принципи їх розроблення, обґрунтовано складники та етапи розроблення, виявлено особливості та доведено необхідність стратегічного взаємо-

узгодження сценаріїв, окреслено переваги та практичну значущість використання сценарного підходу до стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення антикризового управління агроформуваннями. Аргументовано, що використання технологій сценарного підходу є найбільш потужним інструментом виявлення стратегічних зон управління ризиками і використання можливостей для агроформувань, що сприяє встановленню гармонійних взаємодій між окремими структурними одиницями для виходу на нову якість стратегічного розвитку організаційно-інформаційного забезпечення та дає змогу врахувати всі можливі ризики й загрози і визначити ефективні заходи; діяти швидко і рішуче та помітно скоротити час на реагування та адаптацію; сприяє виявленню дисбалансів та інформаційної асиметрії, що деформують антикризове управління агроформування; допомагає агроформуванням керувати невизначеністю шляхом моделювання альтернатив; дає змогу виявити гальмуючі внутрішні та зовнішні чинники; забезпечує випереджальну динаміку організаційних змін; дає змогу обґрунтувати та ухвалити стратегічні рішення антикризового управління агроформуваннями на якісно новому рівні; розширює горизонти можливостей агроформування; сприяє децентралізації антикризового управління агроформуваннями; дає змогу спрогнозувати наслідки майбутніх процесів та розпізнати основні напрями можливого розвитку подій; сприяє чіткій сегментації заходів за часовими відтинками; формує інформаційну платформу для розроблення прогнозів; забезпечує врахування індивідуальних особливостей функціонування кожного агроформування, що дає змогу здійснити сегментацію заходів на групи залежно від типу їх реакції на кризу та за рівнем результативності їхніх дій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / пер. с англ. Москва : Экономика, 1989. 519 с.
2. Довгань Л., Каракай В., Артеменко Л. Стратегічне управління : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 440 с.
3. Калетнік Г.М., Ціхановська В.М., Ціхановська О.М. Менеджмент та маркетинг : навчальний посібник. Київ : Хай-Тек Прес, 2011. 580 с.
4. Карлоф Б. Деловая стратегия / пер с англ. В.А. Приписнова. Москва : Экономика, 1991. 239 с.
5. Правдюк Н.Л., Корпанюк Т.М. Фінансово-економічна діагностика сільськогосподарських підприємств : монографія. Вінниця : Едельвейс і К, 2014. 200 с.
6. Румельт Р. Хорошая стратегия, плохая стратегия. В чем отличие и почему это важно / пер. с англ. О. Медведь. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2014. 448 с.
7. Свиридова С.С., Стойловська О.М. Проблеми стратегічного управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 6. С. 290–292.
8. Телін С.В. Антикризове управління як засіб запобігання банкрутству підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 5. С. 214–218.
9. Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства : монографія. Харків : ХДЕУ, 2002. 364 с.
10. Уваров В.В., Лаптев А.А. Стратегический менеджмент: из прошлого в будущее. Москва : Дело и сервис, 2008. 208 с.
11. Хацер М.В. Стратегія розвитку підприємства в умовах нестабільності економіки держави. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2014. № 3(27). С. 109–112.

12. Hill Charles W.L. *Global business today*. University of Washington, 1998. 506 p.

13. Thompson A.A., Strickland A. *Strategic Management : Concept and Cases*. J., 4-th ed. University of Alabama, Business Publication Inc., Plano, Texas. 1987. 568 p.

REFERENCES:

1. Ansoff I. (1989) *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management] / per. s angl. Moskva : Ekonomika, 519 p. (in Russian)

2. Dovgan L., Karakay V., Artemenko L. (2009) *Strategichne upravlinnya: navchalnyy posibnik* [Strategic Management: A Tutorial]. Kiiv: Tsentр uchbovoi literaturi, 440 p. (in Ukrainian)

3. Kaletnik G.M., Tsihanovska V.M., Tsihanovska O.M. (2011) *Menedjment ta marketing : navchalnyy posibnik* [Management and Marketing: A Tutorial]. Kiiv: „Hay-Tek Pres”, 580 p. (in Ukrainian)

4. Karlof B. (1991) *Delovaya strategiya* [Business strategy] / per s angl. V.A. Pripisnov. Moskva: Ekonomika, 239 p. (in Russian)

5. Pravdyuk N.L., Korpanyuk T.M. (2014) *Finansovo-ekonomichna diagnostika silskogospodarskih pidpriemstv: monografiya* [Financial and economic diagnostics of agricultural enterprises: monograph]. Vinnitsya: PP „Edelveys i K”, 2014. 200 p. (in Ukrainian)

6. Rumelt R. (2014) *Horoshaya strategiya, plohayaya strategiya. V chem otlichie i pochemu eto vajno* [Good strategy, bad strategy. What is the difference and why is it important] / per. s angl. O. Medved. Moskva: Mann, Ivanov i Ferber, 2014. 448 p. (in Russian)

7. Sviridova S.S., Stoylovska O.M. (2011) Problemi strategichnogo upravlinnya pidpriemstvom [Problems of strategic enterprise management]. *Visnik Hmel'nitskogo natsionalnogo universitetu*, no. 6, pp. 290–292. (in Ukrainian)

8. Telin S.V. (2010) Antikrizove upravlinnya yak zasib zapobigannya bankrutstvu pidpriemstv [Crisis management as a means of preventing bankruptcy of enterprises]. *Visnik Hmel'nitskogo natsionalnogo universitetu*, no. 5, pp. 214–218. (in Ukrainian)

9. Tridid O.M. (2002) *Organizatsiyno-ekonomichniy mehanizm strategichnogo rozvitku pidpriemstva : monografiya* [Organizational and economic mechanism of strategic enterprise development: monograph]. Harkiv: HDEU, 364 p. (in Ukrainian)

10. Uvarov V.V., Laptev A.A. (2008) *Strategicheskii menedjment: iz proshlogo v buduschee* [Strategic Management: From the Past to the Future]. Moskva: Delo i servis, 208 p. (in Russian)

11. Hatser M.V. (2014) Strategiya rozvitku pidpriemstva v umovah nestabilnosti ekonomiki derjavi [The strategy of enterprise development in conditions of instability of the state economy]. *Zbirnik naukovih prats Tavriyskogo derjavnogo agrotehnologichnogo universitetu*, no. 3(27), pp. 109-112. (in Ukrainian)

12. Hill Charles W.L. (1998) *Global business today*. University of Washington, 506 p.

13. Thompson A. A. (1987) *Strickland A. Strategic Management : Concept and Cases*. J., 4-th ed. University of Alabama, Business Publication Inc., Plano, Texas. 568 p.